

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2698

av Tuve Skånberg (KD)

Religion och internationella relationer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om religioners betydelse för internationell kommunikation och dialog över religions- och kulturgränser och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av utbildning för diplomater med inriktning på att bättre förstå religioners betydelse i internationella relationer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Religionsfriheten är en viktig del av de mänskliga rättigheterna, bl.a. kommer det till uttryck i FN:s och Europarådets rättighetsförklaringar. Europakonventionen ingår sedan 1995 i svensk lagstiftning genom medlemskapet i EU. Rättighetsförklaringarna står som garantier för att mänskliga fri- och rättigheter inte ska inskränkas.

Till religionsfriheten knyter FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna även grundläggande friheter som tanke- och samvetsfrihet. Artikel 18 i FN-deklarationen lyder: ”Envar har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och att ensam eller i gemenskap med andra offentligt eller enskilt utöva sin religion eller tro genom undervisning, andaktsövningar, gudstjänst och iakttagande av religiösa sedvänjor.”

Som politiskt sekulärt land har Sverige och de nordiska länderna fått allt svårare att förstå religioners betydelse i internationella relationer. Sverige fick en lagstiftad religionsfrihet så sent som 1951. Fram till 1858 gällde konventikelplakatet i Sverige,

som förbjöd andra religiösa möten än husandakten och svenska statskyrkans gudstjänst. Sverige bedöms i dag vara ett av världens mest sekulariserade länder. Religiösa människor och grupper riskerar därför, i högre grad än någon annan grupp, att mötas av oförståelse och diskriminering i vårt land. Kunskap om och förståelse för religiösa grupper riskerar att bli en blind fläck såväl hos allmänheten som i offentlig maktutövning. Religiösa människor och grupper måste ha rätt att bli respekterade för sin tros- och samvetsövertygelse även i Sverige.

Yttrandefriheten är en grund för demokratin. Yttrandefrihet är en förutsättning för ett demokratiskt statsskick. I Europakonventionen om mänskliga rättigheter står det skrivet om yttrandefriheten att ”denna rätt innefattar åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar utan offentlig myndighets inblandning och oberoende av territoriella gränser”.

Med ökad kunskap om och förståelse för religioners inneboende dynamik och kraft kan man bättre hantera den fundamentala rätten till yttrandefrihet genom att besitta rätten men av hänsyn till andra människors tro och övertygelse visa ansvaret att avstå från hets mot vad medmänniskor upplever som heligt och därmed undvika kränkningar av deras tro och övertygelse. Istället kan man nå en förtroendefull dialog över religions- och nationsgränser.

På samma sätt som det finns en negativ koppling mellan överträdelser av de mänskliga rättigheterna och hoten mot fred och säkerhet, finns det en positiv koppling mellan religionsfrihet och respekten för övriga mänskliga rättigheter. Sveriges utrikespolitik omfattar inte bara kampen för internationell rätt och mänskliga rättigheter utan också utvecklingsarbete och handel etc. En viktig del i arbetet är spridandet av demokrati och demokratiska värden. Även dessa områden berörs av bristen på religionsfrihet. I en studie av 59 länder som presenterats vid Harvard University har forskarna kunnat belägga ett tydligt samband mellan förekomsten av religionsfrihet och ekonomisk utveckling. Vi behöver inte gå längre än till vårt eget land för att se vilken betydelse fri religionsutövning har haft för framväxten av demokratiska värden och det demokratiska samhället. Internationella undersökningar visar att för mellan 85 och 95 procent av världens befolkning är religionen en del av livet.

Tanke-, samvets- och religionsfrihet måste få vara i själva centrum av den mänskliga erfarenheten. Sveriges uppgift bör vara att utveckla dialogen mellan religioner och kulturskillnader.

Framtiden, globaliseringen, beroendet av omvärlden och kontakterna över nationsgränser fordrar seriösa och djuplodande dialoger baserade på ömsesidig respekt, öppenhet och tolerans. Religion som fenomen är viktigt för människor. I ett sekulariserat land som Sverige kan vi ha svårt att förstå den centrala roll som religionen intar i samhällen utanför vårt land. Därför är det av stor vikt att religionskunskap ges tillräckligt utrymme i svenska grundskolor och gymnasium. Religionsfriheten är en viktig mänsklig rättighet. Religionen och livsåskådningen berör det innersta i en människa och är ett uttryck för människans andliga behov. Därför slår ofta kränkningar av religionsfriheten hårt. I den mer sekulariserade västvärlden har begreppet kommit att mer och mer betyda friheten från religion, medan friheten till en religion inte anses vara lika viktig. Det religiösa uttryckets plats i det offentliga rummet eller den offentliga debatten betraktas med skepsis och inte sällan med förakt. Detta är problematiskt därför att ett sådant synsätt leder till dels att människors rätt kränks, dels att misstänksamhet odlas. Dessutom underlättar inte denna inställning pluralism och integration mellan människor med olika kulturer och religiös övertygelse. I andra delar av världen är friheten från religion ofta den springande punkten. Religionen används inte sällan som ett förtryckarinstrument och som ett sätt att härska över människor – inte minst kvinnor.

En kontinuerlig dialog mellan företrädare för olika religioner är ett måste för att undvika motsättningar. Det är viktigt att stärka kunskapen om och förståelsen för religioners betydelse i internationella relationer. Synnerligen angelägen är kunskapen och insikten hos internationella svenska aktörer som politiker och diplomater. Därför är det viktigt att riksdagen tillkännager för regeringen sin mening vad som anförts i motionen om religionsutbildningens betydelse för internationell kommunikation och dialog över religions- och kulturgränser. Regeringen måste i regleringsbrev till Sida tydligare betona religionsdialogens betydelse.

Tuve Skånberg (KD)